

թակեցնեբը շատ տնգամ «Ն՝գա-
 համայր, հերա էր և մեզմ' քնաւո-
 րութեան տէր ու թունդ պահպանու-
 ցական հոչուկած են զինքը»... տե-
 սէք հիմա թէ ի՛նչպիսի յանդուգն և
 սգգակործան միջոցներու կը դիմէ,
 տոնաց կարմրելու իր ծերունագարդ-
 տայիքէն և պատկոտիլու իր բայձը
 կոչումէն (1)։ Թե՛դոսիոյ Ներսէս
 քահանայն ջախջախելու և ուրիշ թեմ
 մը տեղափոխել տալու համար՝ դիմած
 է Ներքին գործերի նախարարու-
 պետ (սեցե՛ք) Ստոյկալիսին, իսկ
 վերջինս ալ գրած է Ն. Ս. Վեհ. Հայ-
 րապետին որ յիշեալ քահանայն տե-
 զափոխէ մէկ ուրիշ թեմ (Տե՛ս Ս՛ր-
 շակի 192րդ թ.) (2)։ Հիւանդ քահանայ
 մը բժշկի խորհրդով կը դիմէ Ն. Ս.
 որ ծովագերեայ գաղութի մը վրայ
 հովիւ կարգէ իրեն, մինչեւ որ խա-
 գարեալ առողջութիւնը կազդուր-
 ուի։ Կը հասնին նա իւզովկա աւաւը,
 65-70 տուն պանդուխտներէ բաղ-
 կացեալ համայնքը սիրով կընդունէ և
 ազօթատուն մը կը վարձէ իր համար,
 որպէս զի տոն և կիւրակէ օրերը գո՛-
 նէ «Ձարթիք փառք իմ»ը լսելով,
 հոգեպէս մխիթարուի։ Բայց յան-
 կարձ յիշեալ Ներսէս Սրբազանէն
 հրաման կուգայ, որ ձգէ և անյապաղ
 հեռանայ։ Ժողովուրդը կընդդիմանայ
 և չի թողուր, որ հովիւը ձգէ ու հե-
 աանայ։ Քաջամարտիկ Ներսէս Սըը-
 բազան տեղական ստիկանութեան
 զիմելով, խեղճ քահանայն բա՛տ նե-
 տել կուտայ մի միայն անոր համար,
 որ Սրբազանին մի քանի 100նոցներ
 ժամուց և ստորագրեալ իր դահճա-
 պետներուն տուները գլխով շաքար,
 անուշահամ գինիներ և 30-50 ոսկի
 տիշ քրիստիաններ ղրկած չէ (Տե՛ս Նոր
 պետնք չաբաթաթերթի 13րդ թ.)։
 Մէկ ուրիշ գրազէտ և ընտիր յատ-
 կութիւններով օժտուած քահանայ Ն.
 Ս. Վեհ. Հայրապետի տնօրինութեամբ
 94 թուին Մոսկուայէն տեղափոխուե-
 ցաւ Սիմֆէրոպոլ, տեղական կռուա-
 րար և անհայտ բնաւորութեամբ
 յայտնի աւագ քահանային և Դէորդ-
 եան ճեմարանի սան երիտասարդ քա-
 հանայի մը միջեւ տիրող անվերջ կը-
 ունեցողութեան վերջ դնելու և հասարա-
 կութեան մէջ ծագած երկպառակու-
 թեան որոմները արմատախիլ անելու
 համար։ Եւ Նորին Սրբազնութիւնը
 յստայեցաւ, եռանդով և անձնուիրու-

Թեամբ աշխատեցաւ քահանայն, երկ. պառակութիւնը իսպառ վերացաւ, երգեցիկ քառաձայն խումբ կազմեց և ժողովրդի պաղած սրտերը կապեց իր մայրենի եկեղեցւոյն հետ: Ասդիէն տնդիէն ընտիր դիրքեր մուրալով, համեստ զրադարան մը բացաւ, տնէ տուն և խանութէ խանութ շրջելով, ընթերցանութիւն տարածեց և վեր. շապէս թրքահպատակ պատանիներ և տղաքներ նախապատրաստել տալով, մտցուց Գէորգեան ճեմարանը, Թիֆլիսի Ներսիսեան և Ն. Նախիլեանի հո. քեւոր դպրոցները: Վերջապէս նոր սերնդեան գործունէութեան հիմք դրեց, որ Խրիմի թերակղզու «աչքից հեռացած և մտքից մոռացուած, իւրենք անկողւ» . . . հայ գաղութնե. ըուն համար փայլուն փարոսներ և լուսաւոր ճրագներ պիտի հանդիսա. նան մօտ ապագային: Յանկարծ, 1894 թուէն մինչեւ 1905 թիւ շուրջ 11 1/2 տարի, խաղաղ և արգիւնա. լէտ կերպով աշխատող և պարտաճա. նաչ քահանայի շատոնց կուգէր «եօխ անկ» և տապալել դեւ սիւլիւք և սինլքոր աւագ քահանայ մը, որ բա. ցի խռովարարութենէ, անհաշտ և կռուարար բնաւորութենէ և 200-300 «կնքահայրերու և կնքամայրերու» վրայ վստահացած էր, բայց չէր հա. մարձակեր: Պակայն երբ դժբաղդ. քահանայն 7-8 տարի առաջ այրիա. ցաւ, իսկոյն անձամբ Ս. Էլմիածին կերթայ և ներկայանալով Ն. Ս. Վեհ. Հայրապետին կաղերսէ, որ զինք փո. խադրէ ի կովկաս, քանի որ իր քա. հանայի անունը և պատիւը արատա. լորուած և անարգուած չէ տեղական «դեւ սիւլիւք» կոչուած աւագ քահա. նային ձեռքով: Բայց Ն. Ս. կը քա. ջալերէ և պարգեւներ տալով, կը յոր. դորէ որ քիչ ալ սպասէ Խրիմ, քանի որ իրեն պէս հայրենասէր և պար. տաճանաչ քահանայ չկայ հոն: Ո՛վ զարմանք, հաա այսպիսի մէկ բարե. խիղճ քահանայ, կրկին Ներսէս Սըր. բազանի անդառնալի հրամանով կը զրկուի քահանայական և ուսուցչա. կան պաշտօններէ և ապրուստի ամէն միջոցներէ: Քահանայն կը դիմէ թե. մական հոգեւոր իշխանութեան և Սի. նոդին և արգար քննութիւն կը պա. հանջէ, բայց ի զուր: (Տե՛ս ներկայ տարւոյ Արշալոյսի 47րդ թ. վերջին երես:)

Մշակի շէնքը թ. մէջ կը կար-
գանք փէշնէն գրուած լուր մը, որ
ամէն մէկ զգայուն Հայու վրայ շատ
անախորժ և գէշ տպաւորութիւն մը
բրած է, որ զբաղան հրապարակի
վրայ դրուած հրատապ խնդիրներու
պատճառով, թէ «Մշակ»-ի խմբագիր
Պ. Ա. Քալանթարը, Պ. Առաքելեանը
և թէ Դաշնակցութեան նոր օրգան
«Երկրի» բեղմնաւոր աշխատակից Պ.
Հէօն և Ա. Ահարոնեանի պէս դէմ թի-
շորիներ աչքաթող ըրին :

Խորիմի հեռաւոր և յետընկած
անկիւնէն կոչմը կընեմ և ձեզի կը
դիմեմ, հայ մասուլի մեծարգոյ Տ.
Խմբագրապետներ և Հայոց ազգի
Ժրաշան և ազնիւ մշակներ, կարդա-
յէք «Մշակ»ի յիշեալ համարի

հետեւեալ տողերը և եթէ պատուա-
սիրութեան և պատուազգացմութեան
զգացմունքը տակաւին մարած չէ ձեր
աչիւ կուրծքերուն տակ, ձայն
բարձրացուցէք և յանդուգն ոտնձը-
գութեանց և աւերածութեանց հերո-
սին անարժան գլխուն սուր սլաքներ
թափեցէք. . . «Քաղաքումս (Քիշի
նեւ) Հայերի բանիմաց շրջանում բո-
ղոք են ստորագրուիւ վեհ. կաթողիկո-
սի անունով առաջնորդի դէմ. դժգո-
հութիւններն աւելացան, երբ դպրո-
ցում զոռով աւագ ուսուցիչ կարգեց
իր փեսային (?) և ոռհիկը աւելացրեց
800 ուրը դպրոցը ամենախեղճ դը-
րութեան մէջ է. . . ընդ ամենը 14-
15 աշակերտ է մնացել: Մեծ դժգո-
հութիւն կայ և դէպի կոնսիստորի
քարտուղարը, կաշառակերութիւնը
անասելի չափեր է ստացել մեր վար-
չական գործերում: Տէրութիւնը դեռ
3 ամիս առաջ վերադարձրեց Էլմիած-
նի փողերը մօտ 30,000 ուրը բայց
Էլմիածին չէ ուղարկուում, տոկոսնե-
րի խսրտեք:» Էլմիածին նիւթական ող-
բալի վիճակի մէջ է, գանձարանը պա-
րապ, թէ՛ ճեմարանի ուսուցիչներին
և թէ՛ միաբանութեան անդամներին
2-3 ամսուան թռչակները տրուած
չեն, մինչդեռ պահպանողական անուն
ու հոչակ ստացած արքեպիսկոպոս-
մը Ս. Էլմիածնի հիմքերը կը քանդէ
և իր երես տուած և լրբացուցած
քարտուղարի խորհրդով, Ս. Էլմիած-
նապատկան երեսուն հազար ուրըլին
չի զրկեր փութով, որպէս զի մէկ քա-
նի հազար ուրըլ տոկոսն իրենք լա-
փեն: Անմեղ քահանայներուն և ան-
տէր գործիչ հովիւներուն սոված ծա-
րաւ փողոց կը նետեն, որպէս զի ի-
րենց գողութիւններն ու կաշառակե-
րութիւնները և աններելի զեղծում-
ները հրապարակ չհանեն: «Մշակ»ի
գլխուն սուր ու հուր կը թափէ «Հո-
վիւ»ին մէջ «հուշակաւոր» Բենիկ վար-
դապետը և գովեստներ կը շռայլէ
ներսէս Սրբազանին. իսկ Դաշնակ.
ցականներու աչքերուն փոշի փչեցին
վանայ 800 անմահ հերոսներու յի-
շատակին հոգեհանգստեան կարգ կա-
տարելով և դամբանական ճառեր խօ-
սելով: Շատ բարիք արած կը լինէր,
եթէ Սիմֆերոպոլի նախկին ծխա-
կան Ղազարոս քահանայ Յովսէփեան
մասնաւորապէս խորիմի և ընդհանրա-
պէս Բեսարաբիոյ թեմի ազգային կըր-
թական և վարչական գործերուն որ-
պէս քաջ գիտակ, ամբողջ տեսութիւն
մը գրէր (1):

ՀԱՃԻ ՄՈՒՐԱՏ

17/30 հոկտ. 1906 թ.

Հին Խրիմ

(1) Քանի որ ասէն Հալի սիրաւ վեր-
դովող կսկծեցուցիչ լուրեր կան սոն թըղ-
թակցութեան մէջ, ցանկալի էր որ Արժ.
Տ. Ղ. քահանայ Յովսէփեան, իրեւ լաւ
ծանօթ Սրբիս տեղական գործերին, հը-
րապարակ իջնէր ճշմարտութիւնը յայտ-
նելու համար, կարելի եղածին չափ փաս-
տերով հաստատելով:

ԽՄԲ. ԱՐՄ.

ՎԱՆԻ ԱՀՌԵԼԻ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Վանէն մեզ հաղորդուած տեղե.
կութիւններէ կը քաղենք հետեւեալը.

« Կառավարութիւնը դարձեալ խիստ կասկածոտ աչքով կը նայի Հա. յերիս վրայ և ամենափոքր բանին մեծ նշանակութիւն կուտայ. բայց առայժմ կը դիտէ միայն և շատ հաւանական է որ չար ծրագիրներ կը պատրաստէ մօտիկ ապագայի մը մէջ գործադրելու համար երբ պատեհութիւն տեսնէ. իսկ երկիրը՝ մատնուած է կատարեալ անհիշանութեան և միամիտ պարագլուխներ կզատ ասպարէզ գտած կը խաղան ամբողջ հասարակութեան հետ . Սակայն ինձ կը թուի թէ ձմեռը շատ մօտ է և հաւանօրէն քիչ ատենէն ահռելի փոթորիկ մը պիտի ծագի և ամէն ինչ քարուքանդ անէ . պիտի տուժէ նորէն հայ տարրը, Ռիտ. քերն այնչափ յուզուած են , Ժողովուրդը ժամանակաւորապէս այնչափ ելեքտրականացած է որ դրսէն մէկը և ոչ մի գաղափար կա, ող է կազմել իրականութեան վրայ .

Ոհագին թուով բազմութիւն մը
կը թողու երկիրն ու կը գաղթէ կեր-
թայ Ռուսիա . զուլումի ու անօթու-
թեան երկրէն կը փախչին դարձեալ
դէպի զուլում ու անօթութիւն : Կոյր
ու խուլ լինելու է հայ ժողովրդի այս
ահռեի թշուառութիւն չտեսնելու և
չգալու համար . մանաւանդ երբ մարդ-
այդ վիճակ դարձանելու մի միջոց չու-
նի և յուսադրական ու քաջալերա-
կան երեւոյթնեք կը պակսին . . . »

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԲԻԱ

Կարինի Սանասարեան վարժարանի աշակերտներէն Տ. Մանուէլ Տէտէեան վիէննա ղրկուած է, այնտեղ համալսարանի մը ընթացքին հետեւելու և վիէննայի Միխիթարեան վանքին մէջ ալ հայերէնի համեմատական լեզուաբանութեամբ զբաղելու համար: Իր համալսարանական շրջանն աւարտելէ վերջ տարի մ'ալ պիտի հետեւի մանկավարժական հիւղին և իր վերադարձին, այսինքն վեց տարի վերջ, ուսուցչական պաշտօն պիտի վարէ Սանասարեան վարժարանին մէջ:

— Սանասարեան վարժարանի նոր
ընտիր տնօրէն Տիար Դրիգոր Զա-
քարեան է. Պօլսէն մեկնած է դէպի
Կարին : Նախորդ տնօրէնները հաւա-
նե՛ր են իբր ուսուցիչ մնալ վարժարա-
նին մէջ :

— Գաղատիաի առաջնորդ Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Գալֆայեան որոշեց է վանքին գետիններէն 50 արտավար տեղ վերածել թթենիի և շերամաբուծութեան սկսիլ վանքին մէջ: Գոյացած արդիւնքէն պիտի օգտուին թէ՛ վանքը և թէ՛ Գաղատիաի վարժարանները:

— Երկրկիսէն կը հաղորդեն թիւ
Ս.Մ. Կաթողիկոսն եպիսկոպոսա-
կան իր անդրանիկ ձեռնադրութիւն
պիտի կատարէ հոկտ. 29/11 նոյնին
Սիւր Վայր-տաճարին մէջ, եպիսկո-
պոսութեան աստիճան տալով Ատանալ
առաջնորդ Տ. Մուշեղ Ծ. Վ.ին:

— Պատրիարքարանը կարգալուծու
թեան երկու կոնդակներ հրատարա,
կել տուած է։ Առաջինը Պաֆրա քա
ղաքին վրայ տարի մ'առաջ քահանայ
ձեռնադրուած Սեբաստացի Յովհանն
նէս Նազարեանի նկատմամբ, որ իր
ձեռնադրութենէն վեց ամիս ետք ե
րէցկիւնը մեռնելով՝ իր քահանայու
թեան պաշտօնէն կամաւ հեռացեր ե
ամուսնացեր է Մարգուանի մէջ յի
քահանայի մը ձեռքով։ Միւս կոն
դակն ալ Պօլսեցի Յարութիւն կամ
սարականի նկատմամբ է, որ բաւա
կան տարիներ առաջ սարկաւագ ձեռ
նադրուած ե իր անվայել վարմունքի
համար ապաշխարելու զրկուած էր
վան։ Բայց անկէ գաւառէ գաւառ
երթալով գայթակղելի ընթացքի մէ
ջ տնուած էր։

— Ազգային Հիւանդանոցին մէջ
պաշտօնավարելու համար Անգլիա
յանձնարարուած երեք հիւանդապա-
հուհիները Պօլիս եկած լինելով՝ ներ-
կայացուած են Հիւանդանոցի տնօրէ-
նին : Ասոնք թիւրքերէնի բաւական
տեղեակ լինելով՝ իրենց քով թարգ-
ման պիտի մնայ անգլիական միօրինա-
րութեան կողմէ յատկացուած հայ
աղիկի մը : Վերջին լուրեր կը տեղի
կացնեն որ խորեկ հիւանդապահուհի
ները բժիշկներէ և Հոգաբարձութեան
բժիշկ անդամներին հետ խորհրդակ-
ցութիւն մ'ըրբեր են : Իրենց ան-
եակներ յատկացուեր են հիւանդանո-
ցի կիների յարկաբաժնէ : Նոր
շինուած յարկերի բացման հանդէպ
վերջ, անոնց պիտի յատկացնեն կիւ-
պէնկեան բաժնի վերնայարկէն տեղ
մը :

ՀԱՅԵՐ Ի ՌՈՒՄԻԱ

Թիֆլիսի Ծովանհան վարժարանի շուրջ ծագած վեճը, որի մասին գրած էինք Արմենիա հրդ թոփն մէջ, հետզհետէ աւելի աւել կերպարանք առած է և վարժարանը տակաւին չէ բացուած : Այդ վարժարանը ազգին նուիրողի եղբայրն ու լրատակատարը, Տիար Ա. Ծովան, եանց, որ կտակին զօրութեամբ վարժարանի հոգաբարձունքէ մին է, տե, ունչ Լեւոն Սարգսեանցի հրաժարուին անիրաւ և նորընտիր դաշնակցական 4 հոգաբարձունքին ինչ ինչ վարմունքներն իր եղբօր կտակին ան, համապատասխան գտնելով, բողոքադիր մը զրկած է Վեճ. կաթողիկոսին կաթողիկոսը, որ ասկէ առաջ անագղակի յորդորած էր Տ. Լ. Սարգսեանցին ինքնին հրաժարել տեսչութենէն՝ խնդրին լուծուած գիւրացունելու համար, այժմ հարկ համարեր է Սինդի ուշադրութեան յանձնել խնդիրը և Սինդի որոշեր է թէ ապօրինի է տեսչութենէն հրաժարելու եւ Տ. Լ. Սարգսեանցը և իր տունք տուեր է Տ. Անանեանցի բողոքին և անոր համակարծիք եղողներին : Այդ որոշումն ներկայացուած է Վեճ. կաթողիկոսին . բայց դեռ կը յապաղի անոր վաւերացուիլն ու գործադրութեան հրամայուիլը :

Գեր. Եղեղի Եպ. Ապահոսի որ
Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի կողմէն
կարգադրականի առաջնորդը նշանակ
ած էր, հոկտ. 8/21ին հասեր է իր
պաշտօնավարը Թուրքիա ուր թէ՛ ժո.
լովորդին և թէ՛ տեղական իշխանու.
թիւններին կողմէն փառաւոր ընդու.
նելութիւններ եղբւր են իրեն :

ԲԱՐԻՋԻ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Լուր կայ թէ Տ. Ա. Մանթաշեանց
փառաբերով որ Բարիզի եկեղեցին
միակակից չգառնայ եւրոպական այլ
քաղաքներին մի քանի հայ եկեղեցի
ներին որոնք ուրիշ հասարակութիւն.
ներ իրենց սեփականած են կամ իբր
անտէր կալուած գրաւուած են, խընդ.
րէր է որ իր կենդանութեան ժամա.
նակ կատարուի անոր փոխանցումը
Հայ ազգին և միշտ Հայ ազգին սեփա.
կանութիւն մնայ : Տ. Մանթաշեանց
խոստացեր է փոխանցման ծախքերն
ինքնել, միայն թէ օրինաւոր կեր.
քով ապահովուի թէ ապագային մէջ
ենէ անտեղութիւն չպիտի ծագի :

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ՀԻՒԱՆԴ

Հակառակ Պոլսոյ պաշտօնական շին
ծու տեղեկութեանց, Աւրոպայի լուրջ օ.
րագրերը կը հաստատեն և կը վաւե.
րացնեն Սուլթանի հիւանդութիւնը : Ձը.
րանայի Le Temps-ը մէկ հեռագրա.
կան լրով՝ բոլորովին ստուգեց Հայակե.
ր Սուլթանին մօտալուտ մահը : Այսօր
(հոկտ. 20-ը, Տ.) իտալական ամենէն
հեղինակաւոր օրագիրը Corriere della
Sera իր յատուկ թղթակցի յետագայ
նամակով անժխտելիօրէն կապահովեց
մեծ մարդասպանին հիւանդութեան
մահամասն ճշգրիտ լուրերն : «Քանի որ
— կը գրէ թղթակիրը — կը շարունակուի
խոսել Սուլթանին հիւանդութեան և հա.
ւանականօրէն անոր դեռ որչափ ատեն
պարելուն վրայ, լաւ է ամենայն ինչ ըս.
տալով, պատմելով ճշգրտութեամբ այն ա.
մէ բան, զոր չափ ենք, և որոնք ի.
րացնէ ստոյգ են :

Սուլթանը իրօք հիւանդ է, երկա.
մաց և փափուշտի ծանր հիւանդու.
թեան, իսկ քաղցկեղ (cancro) բացար.
ձակապէս չունի :

Բայց ինչպէս որ հոս մեծամեծ անձ.
նաւորութեանց համար սովորութիւն
կայ ծածկել անոնց հիւանդութիւնը ո.
րով կը տառապին, Սուլթանին հիւան.
դութիւնն ալ ծածուկ պահուեցաւ —
այն իսկ իր մտերիներէն — մինչեւ եր.
կու ամիս, երբ ան չի կրցաւ «Սլաւը.
քի իրթալ» բռնուելով միզարիւնու.
թեամբ (uremia) և միզարգելութեան
ծանր ստգնաւիւն :

Իր սովորական բժիշկը, Իպրահիմ փա.
շա, իր օգնականին աջակցութեամբ,
լանաց դարման տանել հիւանդութեա.
նը, բայց չի յաջողեցաւ, կանչեց այն ա.
մեն ուրիշ բժիշկ մը — միշտ Թուրք —
պետական Գէնան պէյ, որ աւելի կըր.
ցաւ Սուլթանին ցաւերը բուժել : Ի վար.
ձա տարութիւն, պետականը զօրաբաժնի
լորապարական բարձր աստիճանին հա.
ւաւ :

Այլ սակայն Սուլթանի հիւանդու.
թեան լուրը փայլակի պէս տարածուած
էր. ուստի Իպրահիմ փաշայի խորհրդին
համաձայն, Ապտիլ Համիտ կորոչէ Պէր.
մէն բերել տալ հոգակաւոր պրօֆէսոր
Պէրկման, որ հոս հասաւ, միասին բե.
րով իր օգնականը պրօֆ. Պիւ :

Արդ կրնամ զձեզ ապահովենք ամե.
նաստոյգ կերպով, որ պրօֆ. Պէրկման
Սուլթանին երբեք չայցելուի չի տուաւ,
զի բնաւ անոր ճետ չի խօսեցաւ, վասն
զի Ապտիլ Համիտ կը վստահի երկու կամ
երեք անձանց, որ շարունակ իր քովը կը
կենան : Գալով եւրոպական գիտու.
թեանց, ինքը անոնց անտարբեր է :

Դարմանատար բժիշկները Սուլթանին
հիւանդութեան վրայ մանրամասն տեղե.
կութիւն կուտան պրօֆ. Պէրկմանին.
ասի կը տարաբաւ ձէ մէջը քանի մ'ան.
գամ, և վերապէս կը պատրաստէ գը.
րաւոր տեղեկագիր մը, զոր կը յանձնեն
Սուլթանին : Պէրկմանն մեկնելուն, հոս
թողուց իր օգնականը Պիւ, իբրեւ խոր.
հրդատու Սուլթանի բժիշկներուն :

Ապտիլ Համիտ կը դիմէ փորձառա.
կան դարմաններու, ասանց նոյն իսկ ի.
մացնելու իր բժիշկներուն : Ասոր փորձը
մի քանի օր է որ տեղի ունեցաւ, այս.
պէս. պալատին գեղազօրծը՝ Պէրի Է.
Փէնտի՝ Սուլթանին խաւրեց խաշոյ
կամ սպեղանի մը, որ անոր ցաւերը բա.
ւական մեղմացուց, և ասոր վրայ պաշ.
տօնական լրագրիւններու մէջ կարգացուե.
ցաւ, որ Պէրի Էֆէնտի մեծարուած էր
Օսմանի մեծ շքանշանով և ադաման.
դակուռ պատուանշանով, յար և նման,
ինչպէս Գերմանիոյ կայսրը ! Այս լուրերը
այլ եւս ամենուն ծանօթ են : Տարակոյս
չի կայ սակայն, որ Ապտիլ Համիտ շատ
ուժաթափ է՝ տկարութեանը առթած
ցաւերուն պատճառով :

Ուրիշ բան չի գիտցուի, և ոչ ալ կա.
րելի է գիտնալ. մէջտեղը կեղծիքները առ.
այժմ կը պտտին. ամեն մարդ իր կար.
ծիքը կուզէ ըսել, բայց ով որ ծանօթ է
տեղեւոյ, գիտէ ստոյգ որ ինչ ինչ բաներ
ներարգին դուռնէն դուրս չեն ելլեր... :

Սուլթանը սակայն կը պարագայ իր
գործերուն, և քանի մը օր է որ հան.
գիսական ունկնդրութեան ընդունուե.
ցաւ Միացեալ Նահանգի մինիստր Լիմէն
որ իրեն ներկայացուց դեսպանական իր
նոր վկայութիւնները :

Ահաւասիկ Ամերիկայի ուրիշ մէկ յաղ.
թական քայլը՝ վաղուց է ի վեր որ Միաց.
եալ Նահանգի ինդրանքը, թէ իր ներ.
կայացուցիչը Պոլսոյ մէջ դեսպանու.
թեան բարձրանայ, նախ սաստիկ հակա.
ռակութիւն կրեց Թուրքիայէն և յաջոր.
դաբար Եւրոպիոյ սէրութիւններէն :

Ինչիւր որ տարիէ մ'ի վեր կը քաշ.
քուէր տեղեկութիւններով և հակատեղե.
կութիւններով, իր լուծումը ունեցաւ
Սուլթանին՝ Պ. Լիմէնը հանդիսաւորա.
պէս ընդունելով :

Շատ մը երեւակայեալ բաներ կըսուին
Թուրքիոյ գահուն յաջորդողին համար և
հաւանական յաջորդներուն վրայ :

Իրը այս է որ Թուրքիոյ մէջ յաջոր.
դութիւնը կ'ընայ ընտանիքին ամենէն
տարեցին, որ կրնայ ըլլալ հօրեղբայր,
հօրեղբորդի կամ թոռն Սուլթանին,
խնդիր չի վերցնեն :

Արդ այն որ այս հանգամանքներուն
մէջ կը գտնուի, է Սուլթանին եղբայրը —
Բէշատ Էֆէնտին :

Ասի ամենախիստ հսկողութեան տակ
կապրի, կամ լաւ եւս ըսելով, կատարե.
լապէս տարագրեալի մը գիրքի մէջն է :
Ոչ մէկտեղ կերեւնայ, ոչ ոք կրնայ մօ.
տենալ իր պալատին, ոչ մէկ Եւրոպացիի
հետ յարաբերութիւն ունի, և ոչ մէկ
Թուրք կրնայ անոր խօսք մը ըսել, վա.
խէն որ իսկոյն կրնայ ձեռքաւարել :

Անհաւատալի բաներ են, բայց ստոյգ.
այսու հանգրծած ամէն գաղափարական
Թուրք կը հաւատայ որ եթէ ան յաջոր.
դէ, պիտի ջնջէ այժմեան տիրապետող
սոսկալի դուռնութիւնը — վասն զի ինքը ա.
նոր խիստ փորձը ունի — և ամբողջ օս.
մանցիւններուն անձնական ազատութիւն
պիտի տայ, բան մը որ այժմ Թուրքիոյ
մէջ գոյութիւն չունի : Եւ կան շատ մը

ծեր Թուրքեր որ Բէշատ Էֆէնտին կը
ճանչնան, դեռ ան չանջատուած, և
զանի կը նկարագրեն հեղ և յառաջդի.
մութեան նախանձանդիր : Այս բարե.
տես յոյսերուն սակայն՝ կրնայ խոչըն.
դոտն ընդունիլ, որ Բէշատ Էֆէնտին ա.
դէն իսկ 60 տարեկան է, թէ վերը նը.
կարագրուած իր կեանքը մթաքնած է
է իր միտքը, և այս պայմաններուն մէջ,
իրմէ բարենորոգումներ և յառաջդիմու.
թիւններ քիչ կը յուսացուին :

Ապտիլ Համիտ կուզէ իրեն յաջորդ.
կարգել իր զաւկներէն ամենէն սիրածը՝
Պիւրհանէտինը, որ նոյնպէս կզգիացեալ
կը պահուի և տոգորուած է իր հօրը գա.
ղափարներով, և քաղաքականօրէն բա.
րեկամ Գերմանիային, և ինքը կը կարծէ
թէ մի-միայն բարեկամ Թուրքիոյ՝ Գեր.
մանիան է : Գերմանիան Սուլթանին այս
փափաքը առաջ կուզէ մղել տալ. սա.
կայն իրեն մեծ արգելք է Անգլիան : Սուլ.
թանը իր իղձերուն չի կրնար դիւրաւ
հասնիլ, քանի որ ատով իսլամի օրէնքը
բռնաբարած կը համարուի, և Սուլթանը
ինքնին գիտէ որ այդ օրինադանութիւ.
նը մեծ խռովութիւն յառաջ կը բերէ. և
այս պատճառաւ յաջորդի մասին ո'եւիցէ
լուր հաստատութիւն չունին : III

ԹԻՒՐԿԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խարբերդի կուսակալ Նուրի պէյ
կարինի կուսակալ նշանակուած լինե.
լով, Խարբերդի կուսակալ նշանակ.
ւած է Պետական խորհրդի քաղաքա.
յին ճիւղին անդամ խալիֆ պէյ :

— Անատոլիոյ երկաթուղիի ընկե.
րութիւնը կը զբաղի նոր գիծ մը շի.
նելու Պոլսէն Երզնէն մինչեւ Ատանա,
իբր շարունակութիւն Պաղատի եր.
կաթուղիի գծին : Այ. ձեռնարկը պի.
տի յանձնուի Ֆրանգֆորդի Օլցման
տան : Քսան ճ. րտարագէտներ Ֆը.
րանգֆորդի մէջ կաշխատին անոր
յատակագիծները պատրաստելու :
Աշխատութիւնները պիտի սկսին ա.
ռաջիկայ տարին մարտ ամսին : Այդ
աշխատութիւններին հսկող Տ. Բիդէր
հասած է արգէն կ. Պոլս : Երկու
գերման ճարտարագէտներ Հայտար.
փաշայէն մեկնած են ուսումնասիրելու
համար Մէրսինի աւազանը նաւահան.
ղըստի վերածելու և կամ Մէրսինի
քով Եւրոպական ճիւղի առջեւ նաւա.
հանգրիստ մը բանալու գործը :

ԽՈՒՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԹԻՒՐԿԻԱԿԱՆ
ԳԱՒԱՌՆԵՐԻՆ ՄԷՋ

Թուրք կառավարութիւնն իր ե.
լեւտական կացութիւն հաւասարա.
կշաւու և պատերազմական նոր ա.
պսպրանքներին ու Հիճազի երկաթու.
ղիին պատճառով ունեցած արտասո.
վոր ծախքերը հոգալու համար՝ նո.
րանոր տուրքեր աւելցունելով կընկճէ
ժողովուրդը, փոխանակ երկրին վար.
չութեան մէջ բարենորոգումներ մըտ.
ցունելով և տնտեսական զարգացման
ոյժ տալով անոր հասոյթներին աւել.
նալէն ինք ալ օգտուելու : Այդ նոր
տուրքերէ մասնաւորապէս երկուքը
սաստիկ ընդգդիմութեան պատահած
են ժողովրդի կողմէն որով կ'ուրեւն.
թաւանակ մէջ : Երկու նոր տուրքերէ
մին է անձնական հարկը — հին խա.
րաւ կամ գլխահարկը որ կեալուր

ներէն միայն կառուէր և որ ջնջուած
է կիւհանէի հաթթի շէրիֆով — և
միւսը՝ ընտանի կենդանիներին վրայ
դրուած տուրքը որ ձիերին, դուար.
ներին, խոզերին եւ այլնի համար ար.
դէն դրուած տուրքին վրայ եկած ա.
ւելցած է :

Երբ ուղեցին Ալպանիա (Առնա.
վուտլըզ) Միւրտիդներին վճարել տալ
ընտանի կենդանիներին համար դըր.
ւած տուրքը — ինչ որ բոլորովին հա.
կառակ է Ալպանիա այդ կաթողիկա.
դաւան ցեղերի հնուց ի վեր վայելած
արտօնութիւններին —, Միւրտիդները
վճարեցին հարկահաւաքները որոնք
զրկուած էին իրենց մէջ : Միւրտիդն
ժամանակ Միւրտիդի տուրքի մաս.
մէտական ցեղերն ալ ոտքի ելան և
յայտարարեցին թէ զէնքի ուժով պի.
տի դիմադրեն և չպիտի վճարեն այդ
տուրք : Շքօտրաի նահանգի զինեալ
ուստիկանութեան հրամատար Էսատ
փաշա իր տեղեկանքէ մին, Լիէմ
Օսմանը, որ ալպանիացի ազգեցիկ
գերդաստանի մը կը պատկանի, հոն
զրկեց ձերբակալելու համար Ջէնալ
աղա Մաճան որ թէ՛ կաթողիկոսն է
և թէ՛ մահմէտականներն այդ շարժ.
ման պարագլուխ կը նկատուէր : Ջէ.
նալ աղա Մաճա ինք անձամբ սպան.
նեց փաշայի զրկած մարդը և բացար.
ձակապէս ապստամբեցաւ կառավա.
րութեան դէմ : Միւրտիդներ և Օս.
մանեան զօրքեր զարնուեցան իրար
հետ : Կացութիւնն աւելի ծանրացած
է այժմ մանաւանդ այն պատճառով
որ կաթողիկոսն և մահմէտականներ
ընդհանրական շահերով միացած,
մէկտեղ կը քալեն : Շարժումը կը տա.
րածուի իր շուրջը իւրի կաթիլի պէս :
Արգէն Դիրանաի մէջ ալ մահմէտա.
կան երկու ազգեցիկ պէյեր յայտա.
րարած են թէ Միւրտիդներին կուսա.
կից են իրենք ալ : Այս միջադէպեր
շատ տխրութիւն կը պատճառեն Երւ.
տղի պալատին մէջ որովհետեւ Ալ.
պանիա այն զաւառներէ մին է Դի.
րանա ուրկէ յատկապէս բերել կու.
տայ սուլդանն իր պալատական քիշ.
փէնքիներ (հրացանակիր) և պահա.
պան զօրքեր : Եթէ ճշդողական խիստ
միջոցներ ձեռք առնուին Դիրանաի
Ալպանացիներին դէմ, այդ կրնայ վը.
տանգալի զգացումներ յառաջ բերել
Երւտղի պահապան ալպանիացի զօր.
քերին մէջ :

Էրզրումի մէջ, վալին երբ ուղեց
կ. Պոլսէն եկած հրամաններին համե.
մատ հաւաքել անձնական հարկը և
ընտանի կենդանիներին վրայ դրուած
տուրքը, մահմէտական ժողովուրդը
բողոքեց և իր գանգատներ վալին
ներկայացունելու համար պատուիրա.
կութիւն մը զրկեց որի գլուխը կը
գտնուէր միւֆթին : Վալին նշանակու.
թիւն չտուաւ պատուիրակութեան և
որովհետեւ միւֆթին ուժով և համար.
ձակ կը խօսէր, վալին զայն ձերբա.
կալել տուաւ, ըսելով թէ ձայնը շատ
բարձր կը հանէ : Քաղաքին մէջ տի.
րող յուզումը ապստամբութեան փոխ.
ւեցաւ. բազմութիւնը դիմեց վալիի
գօնազը և պալատեց զայն : Չինուած
ուստիկանութեան հրամատարը բազ.

մութիւնը ցրուելու համար երբ զէնք պարպեց անոնց վրայ, սպանեցին զինք. զինուած ոստիկանութեան (ժանտարմ) և ոստիկանութեան պաշտօնեայիներէն 20 հոգի չափ սպանեցին։ Կամ վիրաւորուելով երբ պակեցան, մնացածները զինաթափ եղան և հակողութեան տակ դրուեցան. յաղթական բազմութիւնը վաղիւն յետ կոչել տուաւ տուրքերի հաւաքման համար իր հանած հրաժանները։ Նշանակելի կէտ մ'է որ բոլոր այս խառնակութեան միջոցին զօրքերն իրենց տեղէ չլարժեցան բնաւ։ Հետեւանքն այս եղաւ որ վաղիւն պաշտօնակ եղաւ և նորահաստատ տուրքերի պահանջութիւնը դադարեցաւ, զէթ առայժմ։

Մուսուլի մէջ, անձնական հարկը մանաւանդ պատճառ դարձաւ խռովութիւններ ծագման։ Այդ հարկը հաւաքուելու համար պէտք էր նախ ճշդիւ գիտնալ թէ քանի՞ անձ կայ Մուսուլի նահանգին մէջ։ Ուստի նա. հանգային վարչութիւնը նախ սկսաւ մարդահամարի գործողութիւնը. բայց արձանագրող պաշտօնեայիներն այս ձախարհ վարմանը ունեցան որ ուզեցին կիներն ալ արձանագրել իրենց տեւորակի մէջ և անոնց նոյնութիւնն ուսուցելու համար հարկ հաւարեցին հարէմեկէն (կանանոց) ներս մտնել, որ մահմեդական ժողովրդին համար չափ անպատուարեք նախատինք կը համարուի։ Ժողովուրդը զրգուած ոտքի ելաւ և յարձակեցաւ մարդահամարի պաշտօնեայիներին ու հարկահաւաքներին վրայ. այնպէս որ այնտեղ ալ կռուավարութիւնն ըստիպուեցաւ, զրգուած միտքերը հանդարտեցուցուելու համար, խոստանալ որ անձնական տուրքը չպիտի առնուի։

ՄԵՍ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ Բ. ԴՈՒՌԸ

Մաքսատուրքերի յաւելման նշանակամբ դեռապաններէն հոկտ. 11ին Բ. Դուրը զրկուած ծանուցադրին վերջապէս պատասխանեց Բ. Դուրը, ընդունելով անոնց առաջարկած բոլոր պայմանները։ Պատասխանագրին վերջը յոյս յայտնուած է որ քիչ ատենէն կը վաւերացուի այս համաձայնութիւն որ կարելի լինի շուտով օգտուի տուրքերի յաւելումէն։ Տարեկան 250,000 օսմ. օսկիի նպաստ մը կը գոյնայ մաքսատուրքերի այս յաւելումէն։ Տէրութիւններն առաջարկած բոլոր պայմաններին այսպէս միահաղոյն ընդունուին առաջին անգամն է որ կը պատահի Թուրքիայի պատմութեան մէջ։

ԿԸ ՓՆՏՈՒՈՒՒ

Գրիգոր Աւագեան խորհրդի Դատէմ գիւղէն. Հասցէն գիտցողէն կը խնդրուի իմացունել թոյլմաս Մկրտիչեանին

25 Elton Ave.
E. Watertown, Mass.
(E. U. d'Amérique)

ՄԱՐՈՒԹԻ ՄԻՋԱԴԵՊԸ

Մարտի մէջ տիրող անիշխանական վիճակը և Եւրոպացիներին անպահովութիւնը բնականապէս ամենէն աւելի ֆրանսահ և Սպանիայի ուղադրութիւնը գրաւած լինելով, Դանմէրի ֆրանսական պաշտօնեայ Տ. Բէնեօ Մատրիտ գնացած է ուր ֆրանսական զեական Տ. Ժիւլ Գամպոնի հետ մէկ տեղ գիտնելով Սպանիայի արտաքին գործերի նախարար Տ. Կիյոնի, միասին պիտի խորհրդակցին թէ ինչ միջոցներ պէտք է գործադրեն Մարտի մէջ անգործութիւնը հաստատելու համար։

ՌՈՒՍԻԱ

Կայսերական հրամանագիր մը հրատարակուած է նոյ. 12ին որ բոլոր զինուորականներին կարգիլէ քաղաքական ունէ կուսակցութեան անդամակցիլ, քաղաքական միջոցներին ներկայ գտնուիլ և կամ հակակռաւարական ունէ յուզման մանակցիլ ունէ կերպով։ Այս հրամանի դէմ վարող բոլոր պայանները և ներքին գործերի նախարարութեան պատկառող պաշտօնեայիները պաշտօնանկ պիտի լինին։ Առկէ զատ, զինուորական բոլոր գլխաւորներն որոնց օտորադասեալներն մէջ կը գտնուին կայսերական այդ հրամանի անաստորոշներ, եթէ զանոնք դատարանի չյանձնեն, իրենք ալ անմիջապէս պիտի վճռուին զօրաբանակէն։

— Զրոյց կը պտտի թէ կոմս Վիլզէն Բալիզի դեպքան պիտի նշանակուի. իսկ Բարիզի այժմեան դեպքան Տ. Եր Նէլիտով պետական խորհրդի անդամ պիտի լինի և իշխան Օպէլէն քի ալ Պէրլինի դեպքան։

— Մուկուտի նահապետ զօրավար Բէնյոփ վրայ պայթուցիկ ուժով մը նետուել է նոյ. 12ին առաւօտ երբ Տվերքայա փողոցէն կանցնէր։ Բայց նահապետը չէ վիրաւորուել և բէվովէրի հարուածով մը սպանեց և իրեն վրայ յարձակողը։

— «Նովոյէ Վրէմիա» կը հաւաստէ թէ Մուկուտի յեղափոխական գրէթէ բոլոր կազմակերպութիւններին անդամները ձերբակալուած են այժմ, Եւրպի կառավարիչը արգիլած է սահմանադիր-ռամկավար կուսակցութեան անդամներին գումարումը։

— Օտէսէն կը հեռագրեն թէ բոլոր լրագիրները զինուորական իշխանութեան կողմէն գրաքննութեան պիտի ենթարկուին։ Առկէ զատ, հրատարակիչները, խմբագիրները և լրագիրներին գլխաւոր աշխատակիցները, տեղական վարչութեան ճշման տակ, ստորագրութիւն տուին որ Տուժի ընտրութեան նկատմամբ կառավարութեան ըրած որոշումները չը վարկաբեկեն, կտտարուած իրողութիւններին անհաճոյ մեկնութիւններ չտան, մէկ խօսքով՝ հասարակութիւնը զրգուելու փոխարէն վստահութիւն ներշնչեն անոր։ Իրենց ստորագրութեամբ յանձն առած այս պար

տաւորութեան դէմ գործողները 3 հազար բուրլ տուգանքի և 3 ամիս բանտարկութեան պիտի դատապարտուին և իրենց հրատարակած թերթին ալ պիտի ջնջուի։ Միեւնոյն օրոյում գործադրուեցաւ նաեւ ուրիշ գլխաւոր նահանգների կեդրոններին մէջ։ Այս ամէնքը ակներեւ ցոյց կուտան թէ կառավարութիւնն ինչ խաղեր կը խաղայ որ լրագիրները չկրնան ընդդիմադիր կուսակցութեան ընտրելիներին նպաստաւոր պայքար մղել կառավարութեան դէմ։

— Բէզէրսպուրկէն կը հեռագրեն թէ ընկերավարական յեղափոխական կազմակերպութիւններն որոշեցին ահաբեկիչ (սեյր) գործողութիւնները դադարեցունել ընտրական գործողութիւններին միջոցին։

ՄԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐ

ԱԶԻ

Ռումանիոյ Ֆոքսան քաղաքի Հայ ազգային եկեղեցւոյն համար պէտք է հայ երաժիշտ տիրացու մը որ լինի հմուտ իւր արհեստին, ունենայ ախորժալուր ձայն, տարիքն լինի 35-40 և եթէ կարելի է, ամուրի։

Օրին հանգամանօք օժտեալ թեկնածուներն, հանդերձ պահանջուած հանգամանաց իրականութեանց մասին որոշ տեղեկութեամբք, կարող են դիմել առ

Ephorie Arménienne
à Focsani en Roumanie

ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է

ՍԱՓՐԻՉ

Երգիծաբանական ամսաթերթի բաժանորդագրութիւնը

Լոյս տեսաւ IV համարը
Մամուլի տակ եմ եւ շուտով լոյս կը տեսնեն Vրդ համարի հետ նաեւ

«Ա.Ն.Ի»

Հրատարակիչ ընկեր. գեղարուեստական բաց նամակների սերիան

Բաժնեգիրն է պրէմիաներով 2 ռուբ., իսկ ձեռքարկածները երկրի և արտասահմանի համար 2 ռուբլի 5 կոպ (5½ ֆրանկ)։

Հասցէ՝ «Սափրիչ» խմբագրութիւն։

Rédaction du journal SAPRITCH
Kazanskaia No. 46. Kv. 18
St. Pétersbourg (Russie)

ՄՈՒՐԱՏԻ ԵՒ ԺԻՐԱՅՐԻ

Միացեալ պատկերը

Նուիրուած անման ժպրայի լիշտակին

Ամերիկայի Նիւյոքեան Մասնաճիւղերու Գործադիր Յանձնախումբը, պատրաստած է նահատակ և կենդանի հերոս եղբայրներու, ԱՆՄԱՀ ԺԻՐԱՅՐԻ և ԲԱԶ ՄՈՒՐԱՏԻ մեծագիր և չքեղ պատկերը։ Պատկերի վերեւ դրուած է հայկական նշանակները, որ կը տեսնուին Արարատ լեռը, Նոյեան Տապալը և Մայր Հայաստանը։ Հայկական գրուակներու ծալքէն կախուած են Մուրատին և Ժիրայրին նուիրուած ոտանաւորներ, Նիւյոք

եան զինանշան, որուն երկու կողմը գրուած են երկու զանգակներ. աջ կողմը Մուրատի Սասուն քնալու ժամանակ. աջ պատկերը, ձախ կողմը Ժիրայրի և անոնց ներքեւ քաջ Մուրատի այժմեան պատկերները։ Ո՛չ մի ջանք խնայուած չէ պատկերը գեղեցիկ ընելու։ Գինն է 50 սէնտ կանխիկ։

Ստանալ ցանկացողները դիմելու են Ամերիկայի Նիւյոքեան Մասնաճիւղերու Գործադիր Յանձնախումբին հետեւեալ հասցեով՝

M. Lambert, 199. P. O. Box, M. S.
N. Y. CITY U. S. A.

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱՅ (1794-1894) ՅՈՒՆԵՍԿԻ ԳԱՏԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնաւորութեան դարադարձին առթով 1894 թուականին հրատարակուած այս միւթալ գիրքով և լուսատիպ (phototypique) շքեղ պատկերի մեծութիւնն է 50×35 հարիւրորդամէթր և տպուած է 70×45 հարիւրորդամէթր քարտ, նի (carton) վրայ այլ և այլ բնագրով Մէլտեղը դրուած է Հայ լրագրութեան հիմնադրին, Տ. Յարութիւն Գինյ. Շմաւոնեանի, պատկերը և բնորոշը՝ 1894ին հայերէն լեզուով հրատարակուող բոլոր լրագիրները, անոնց գրէթէ ամենքի խմբագրապետների պատկերներով։

Գինն է 4 ֆրանք, ճանապարհածախքը մէկտեղ հաշուած. իսկ Պարսկաստանի համար 2 ֆրանք և 50 սանթիմ։

Գալեմքեաթեան Հ. Գ. — Պատմութիւն Հայ լրագրութեան ի սկզբանէ մինչև մեր ժամանակը. Հատոր Ա. 1794-1860. Մէկ լուսատիպ պատկերով։ Գինն է, ճանապարհածախքով մէկտեղ, 2 ֆր. և 50 սնթմ.։

Վերագրեալ թէ՛ պատկերը և թէ՛ գիրքը կարելի է ստանալ Արմենիա խմբագրատունէն, արժէքը կանխիկ զրկելով։

ԻՄ ՆԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐ

(Կ. ՊՈԼՈՆԵ ՀԱՅՈՑ ԿԵՆՏՐՈՆ ԵՒ ՆՈՒՐԱՅԻ)

ՄԻ ԻՐԱՅԱՆ ՎԵՊ

ԳՐԵՑ ԱՊԼԱՐԻՑ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կ'ընդլայտուէ ընտանեկան տիպապատկերներէ մին ուր կը տեսնուի անարարական մի հայր իւր ապագայ ժամանակաշրջանի զարգացման և վերջին պատճառ դարձած է և վերջին լիւրջ ալ իւր որդու ձեռքով պատմուած և անհետացած է խարհէ։ Գին 1 ֆրանկ։

ՆՈՐԵՆ—ԻՄԲԵՐԻ

ԳՐԱԳՐԱՅԻՆՆԵՐ

ԳՐԱՐՈՒՄ
Հայերէն ապագայ Գ. Պարսկաստան
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du Midi